

AT VÆRE LÆRER I PRAKSIS 3: Mangfoldighed og differentiering

Praktiske informationer:

At være lærer i praksis 3 (LIP3) er et éndags-modul fra kl. 9.00-15.30.

Se på Pædagogikums hjemmeside for informationer om kursusstedets adresse og dato for modulet.

Du bedes kontakte kursusstedet, hvis du har særlige ønsker til kost (vegetar, allergener etc.).

Ca. en uge før modulet finder du et detaljeret program i Teams.

Modulets indhold – hvad kan du forvente at blive undervist i?

- Teorier om elevernes forskellige faglige, sociale og personlige baggrunde med fokus på, hvordan man som lærer kan reagere på denne mangfoldighed i undervisningen gennem fx differentierings-former og ved at medtænke individuelle og kollektive læreprocesser.
- Caseanalyse, herunder tematisk arbejde med eget undervisningsforløb.
- Aktionslæring ud fra aftalerne på holdet.
- Deling af resultater og erfaringerne fra arbejdet med det fagdidaktiske projekt.

Forberedelse til modulet

1. Læs pensum og gerne i så god, at du kan afprøve en eller flere af de pædagogiske pointer, som beskrives. Det gør du ved fx at tage et igangværende forløb og undersøge det for differentieringsaktiviteter. Imødekommer de nogle af de oplysninger, du får i den undersøgelse, som også er en del af din forberedelse, se pkt. 2 herunder?
2. Foretag en undersøgelse på et af dine hold (gennem fx spørgeskema eller interview med 4-5 elever), hvor du undersøger følgende:
 - a. Elevernes interesser for forskellige fag, og hvad de godt kan lide, og hvad de ikke kan lide i undervisningen med henblik på fx arbejdsformer. Kan de fx godt lide at arbejde alene eller i grupper – hvorfor og hvornår?
 - b. Hvordan eleverne oplever elevrollen i gymnasiet, og hvordan de oplever den som anderledes end i deres grundskole.
 - c. Har eleverne mødt eksempler i undervisningen på, at lærerne medtænker elevernes forskellige baggrunde (etniske, sociale etc.) i tilrettelæggelsen af undervisningen – hvis ja: hvornår og hvordan?
3. Tal med kollegerne i din faggruppe om, hvilke forestillinger de har om eleverne i faget på jeres gymnasium. Stemmer disse forestillinger overens med den viden, du fik om eleverne under pkt. 2? Brug 10 minutter på at notere de vigtigste pointer ned. Læg din undersøgelse og dine pointer i din portfolio.
4. Giv dit fagdidaktiske projekt et genkig, så du er klar til at dele dine erfaringer med arbejdet med projektet til en eller flere kandidater på holdet.
5. Udfør og drøft din aktion fra LIP2 i overensstemmelse med din undervisers anvisninger og gruppens aftaler i Teams.

Pensum

Baggrundslæsning – skal læses

- Steen Beck (2019): *Didaktisk tænkning på arbejde – en brugsbog til almindidaktik på det gymnasiale pædagogikum*. Forlaget Frydenlund.
 - Kap. 5: Differentiering, evaluering, lektier, s. 161-168 og s. 185-196.
 - Kap. 7.6: Interkulturelle problemstillinger, s. 263-270.

Uddybende læsning

- Steen Beck og Michael Paulsen (2011): 'Kapitel 1: Hvorfor læringsamarbejde? samt Kapitel 2: Hvad er læringsamarbejde' i Gymnasiepædagogik, nr. 86. Siderne 21-41.
- Ulla Højmark Jensen (2014): "*Mangfoldighed og inklusion*". SDU. Afspilles herfra: https://media.sdu.dk/media/UllaHojmarkJensen-MangfoldighedOgInklusion/0_rrx2qxp1
- Morten Meisner og Peter Hobel: 'Interkulturel didaktik i gymnasiet. Intro til nogle af interessedeksterne' (SDU 2022)
- Noemi Katznelson og Arnt Vestergaard Louw (2018): 'Præstationskulturens konsekvenser for læringsrummet' og 'Anbefalinger' i *Karakterbogen: Om karakterer, læring og elevstrategier i en præstationskultur*, Ungdomsliv 6. udgivelse, Aalborg Universitetsforlag, kap.5, siderne 41-56 og siderne 101-104
- Dion Rüsselbæk Hansen; Lene Larsen & Michael Paulsen: 'IV. Et uddannelsessociologisk refleksionsperspektiv' i *Undervisning, dannelse og ungdomsliv: refleksionsperspektiver og læreruddannelse*. Odense. Syddansk Universitetsforlag 2019, s. 89-107.

Interesselæsning – kan læses:

- Susanne Murning (2017): 'Uddannelsesstrategier i gymnasiet. Mellem fællesskaber, deltagelse og kategoriseringer'. I Andreasen, K. E., & Duch, H. (red.) (2017). *Forandringer i ungdomsuddannelserne: Overgange og indsatser*. Aalborg Universitetsforlag. Ungdomsliv, s. 55-74.
- Center for ungdomsforskning: 10 tendenser i ungdomslivet, 'Afsnit 1: De unge har det ikke godt', 2020. Kan høres blandt andet på Spotify, se mere her: <https://www.cefu.dk/emner/podcast/10-tendenser-i-ungdomslivet.aspx>
- Noemi Katznelson og Arnt Vestergaard Louw (2018): *Karakterbogen: Om karakterer, læring og elevstrategier i en præstationskultur*, Ungdomsliv 6. udgivelse, Aalborg Universitetsforlag. Kan downloades her: https://vbn.aau.dk/ws/portalfiles/portal/283857296/Karakterbogen_ONLINE.pdf
- Anne Holmen og Lars Ulriksen: 'Det brogede gymnasium' i Dolin et al. (red.): *Gymnasiepædagogik – en grundbog*. 4. udgave. København: Hans Reitzels Forlag 2020, siderne 102-119

Tekster om interkulturel didaktik:

- Peter Hobel: 'En vej ind i den interkulturelle didaktiske udfordring', i *Gymnasieskolen* oktober 2021, <https://gymnasieskolen.dk/en-vej-ind-i-den-interkulturelle-didaktiske-udfordring>
- Peter Hobel: 'Interkulturel didaktik', <https://emu.dk/stx/paedagogik-og-didaktik/didaktiske-tilgange/interkulturel-didaktik?b=t6-t385-t3027>
- Søren Sindberg Jensen: 'Det undersøgende fællesskab i det mangfoldige klasserum', <https://emu.dk/stx/paedagogik-og-didaktik/didaktiske-tilgange/det-undersoegende-faellesskab-i-det-mangfoldige?b=t6-t385-t3027>

Tekster, der indeholder konkrete forslag til differentiering:

- Karin Svejgaard (2010): *Pædagogisk differentiering – flere vej, samme mål. En brugsanvisning til en differentieringsmetode*, Professionshøjskolen Metropol. Siderne 1-33.
- Else Skibsted (2014): 'Undervisningsdifferentiering og elever med særlige behov' og 'Projektets teoretiske ramme' i Tetler m.fl.: *Undervisningsdifferentiering i dansk og matematik i 5. klasse – med fokus på elever med særlige behov*, Århus Universitet, Institut for Uddannelse og Pædagogik (IPU). Siderne 7-21.
- Bjørn Friis Johannsen og Jan Alexis Nielsen: 'Talent og talentpleje' i Dolin et al. (red.): *Gymnasiepædagogik – en grundbog*. 4. udgave. København: Hans Reitzels Forlag 2020, siderne 320-323
- Lisbeth Pedersen: 'Cooperativ learning' i Dolin et al. (red.): *Gymnasiepædagogik – en grundbog*. 4. udgave. København: Hans Reitzels Forlag 2020, siderne 323-327
- Ulla Højmark Jensen: 'Differentiering' i Dolin et al. (red.): *Gymnasiepædagogik – en grundbog*. 4. udgave. København: Hans Reitzels Forlag 2020, siderne 327-333

Fokus til forberedelse

På *At være lærer i praksis 3* (LIP3) er fokus på den sammenhæng, der er mellem elevernes forudsætninger, deres identitetsdannelse, gymnasiets og samfundets rammer samt de arbejdsformer og læreprocesser, eleverne indgår i. Elevgrupperne på de forskellige ungdomsuddannelser har aldrig været mere heterogene, end de er nu, hvilket gør, at man som lærer må have opmærksomhed på mangfoldigheden blandt eleverne. Det er i sidste ende en didaktisk pointe frem for en sociologisk eller psykologisk, og den pointe skal man som lærer kunne agere efter i praksis med brug af differentiering.

Gennem de tekster, du skal læse, og den forelæsning, du skal se, får du en indføring i sammenhænge mellem ungdomsliv og uddannelse samt i differentiering. Den sidste tekst af Lene Larsen præsenterer fire udfordringer og samfundsmæssige forandringer, man som gymnasielærer kan reflektere over, nemlig 1) Unges risikohåndtering, 2) konsekvenserne af, at ungdomsliv er lig uddannelsesetid, 3) uddannelsesinstitutionernes sorteringsfunktion og 4) gymnasiet som 'gatekeeper' til de videregående uddannelser. En af pointerne hos Larsen er, at det som gymnasielærer er nødvendigt at forstå de samfundsmæssige dynamikker, da de ligger bag de unges valg og handlinger, når man som underviser skal tilrettelægge undervisning og gennem ex. også klasseledelse arbejde frem mod demokratisk dannelse.

Med udgangspunkt i praksis lægger den samlede litteraturen dermed op til en drøftelse af de dilemmaer, du som lærer står i, når du træffer valg om differentiering, arbejdsformer og evaluering. Det kan fx være dilemmaet mellem klassens læringssamarbejde og samvær over for den enkeltes elevs trang til fx at præstere og mestre i situationen. Til at belyse dette tema finder du flere tekster under interesselæsningen, fx teksten 'Præstationskulturens konsekvenser i læringsrummet'. Teksten stammer fra *Karakterbogen*, som er et forskningsprojekt, der peger på nogle af de udfordringer, den mangfoldige gruppe af elever oplever på ungdomsuddannelserne. Under interesselæsningen finder du også denne gang en række tekster, der giver konkrete forslag til forskellige typer af differentiering og griber fat i en gruppe af elever med et behov for opmærksomhed, fx talenterne, de gymnasiefremmede og de etniske elever.

Når du har læst og deltaget i undervisningen på LIP3, vil du have mere viden om:

1. hvordan du som lærer kan planlægge undervisning med udgangspunkt i undervisningens mål, klassens læringssamarbejde og den enkelte elev, og
2. hvilken betydning elevernes faglige, sociale og personlige baggrunde kan have for deres læreprocesser i undervisningen og for deres senere uddannelsesvalg.

